

O Pleno do Consello do Turismo de Galicia, reunido en sesión ordinaria o 21 de marzo de 2018, acordou emitir o informe que literalmente se transcribe a continuación sobre a declaración de festa de interese turístico de Galicia da Semana Santa de Santiago de Compostela.

“ANTECEDENTES

A Dirección de Competitividade da Axencia Turismo de Galicia remitiu, o 2 de marzo, o expediente relativo á declaración de festa de interese turístico de Galicia da Semana Santa de Santiago de Compostela, para a emisión do preceptivo informe, achegando a seguinte documentación:

- Solicitud do 17 de abril de 2017
- Acordo do Pleno do 21 de decembro de 2015
- Memoria explicativa
- Informe da Área Provincial de Turismo da Coruña de 14 de decembro de 2017
- Informe da Subdirección Xeral de Protección do Patrimonio Cultural de 22 de setembro de 2017

CONSIDERACIÓNS

I. Competencia

Emítase este informe sobre a declaración da Semana Santa de Santiago de Compostela como festa de interese turístico de Galicia, ao abeiro do disposto no artigo 14 do Decreto 4/2015, do 8 de xaneiro, polo que se regula a declaración de festas de interese turístico de Galicia.

II. Marco xurídico

1. A Lei 7/2011, do 27 de outubro, do turismo de Galicia, regula no artigo 93 as festas de interese turístico de Galicia, dispoñendo: “A Administración da Xunta de Galicia poderá declarar festas de interese turístico de Galicia aquelas manifestacións que supoñan unha

valorización da cultura e das tradicións populares e que teñan unha especial importancia como atractivo turístico.

Esta declaración farase segundo se determine regulamentariamente, en función, entre outros, da antigüidade, da singularidade e do arraigamento, así como das actividades promocionais que desenvolvan.”

Para dar cumprimento á devandita previsión legal, aprobouse o Decreto 4/2015, do 8 de xaneiro, polo que se regula a declaración de festas de interese turístico de Galicia.

2. O Decreto 4/2015, do 8 de xaneiro, dispón, no seu artigo 3, que a declaración efectuarase en función do cumprimento dos seguintes requisitos:

a) Antigüidade. As manifestacións ou acontecementos de carácter festivo a que se refiran as peticións deberán ter no momento da solicitude unha antigüidade mínima de vinte anos. As súas celebracións efectuaranse periodicamente e en datas facilmente determinables.

A antigüidade mínima poderá ser dispensada cando unha valoración conxunta dos requisitos e criterios recollidos na presente regulamentación así o aconsellen, pero en ningún caso poderá ter unha antigüidade menor de quince anos.

b) Singularidade. As festas de que se trate deberán conter aspectos orixinais e de calidade que as singularicen respecto a outras similares que poidan ter lugar noutras localidades. Valorarase especialmente que sexa un reflexo da idiosincrasia da zona e poboación local e que, desde o respecto á tradición e costumes que a fan única, presente innovacións nas edicións sucesivas que contribúan a enxalzar máis o evento.

c) Arraigamento. Elementos esenciais da celebración serán o arraigamento popular no ámbito territorial correspondente e o carácter participativo da poboación local, excluíndose aquelas festas orixinadas por simples intereses particulares ou comerciais.

d) A realización polas entidades organizadoras de accións promocionais suficientes para a atracción de correntes turísticas. Entenderanse por accións promocionais suficientes aquelas accións que permitan dar a coñecer ao maior número de persoas posibles a celebración do

evento, xa sexa mediante a súa divulgación en medios audiovisuais de carácter xeneralista, como a participación en feiras, eventos turísticos e actos similares. En calquera caso, estas accións serán como mínimo 10 nas 5 últimas edicións.

e) Valor cultural. As celebracións dos eventos de que se trate xirarán, en todo caso, arredor das manifestacións de interese e carácter cultural como son, entre outras, as artísticas, relixiosas, deportivas ou gastronómicas.

f) Continuidade no tempo. Entre a celebración dunha festa e outra non poderán transcorrer máis de catro anos, a non ser que sexa una festa cunha cadencia fixa que supere este prazo. En calquera caso, na solicitude deberá constar a periodicidade da celebración.

3. Así mesmo, o artigo 4 do citado Decreto 4/2015, do 8 de xaneiro, establece os seguintes criterios de valoración:

a) A facilidade de acceso, tendo especial valor aqueles eventos que procuran a maior accesibilidade, integración e participación do conxunto da poboación, con consideración, así mesmo, da perspectiva de xénero, tanto á acción festiva en si mesma como aos servizos necesarios para a súa celebración.

b) A estética, valorarase posta en escena da celebración, a ambientación, a recreación, as instalacións e infraestrutura onde se celebre e a imaxe uniforme dos equipamentos do evento tales como toldos e elementos decorativos.

c) Aquelas manifestacións ou acontecementos que fagan revivir costumes e tradicións populares.

d) O adecuado coidado dos contornos urbanos, monumentais ou paisaxísticos onde se desenvolva, segundo a súa natureza.

e) A calidade dos actos que configuren a celebración.

f) A creatividade e innovación na celebración do evento.

g) O nivel de dotación de infraestruturas e equipamentos para a celebración da festa e

a recepción de visitantes.

h) A afluencia de visitantes.

i) A coordinación das entidades públicas e privadas involucradas na celebración da festa.

4. No que respecta ao informe preceptivo e non vinculante que debe emitir o Consello do Turismo de Galicia, de conformidade co disposto no artigo 14 do Decreto 4/2015, do 8 de xaneiro, deberá examinar a procedencia da declaración segundo os requisitos e criterios de valoración, así como formular unha proposta acerca das necesidades derivadas da declaración.

III. Procedencia da declaración

1. Cumprimento dos requisitos establecidos no artigo 3 do Decreto 4/2015, do 8 de xaneiro, polo que se regula a declaración de festas de interese turístico de Galicia:

Antigüidade e continuidade no tempo: Segundo a memoria, a celebración da Semana Santa ten unha antigüidade superior aos 400 anos. Nos anos setenta deixa de existir a Xunta de Confrarías como tal, pero as confrarías seguen procesionando e tendo actividades ata que en 1989 vólvese a retomar a Xunta de Confrarías. Os actos máis importantes desenvólvense dende o venres de Dores ata o domingo de “dominica in albis”.

En 1575 as procesións da Semana Santa tiñan xa en Santiago unha considerable importancia, segundo desvelan documentos publicados polo historiador da igrexa P. García Oro.

Na Guía de Santiago publicada en 1885 polos profesores da Universidade José Fernández e Francisco Freire aparece xa perfectamente estruturada a Semana Santa compostelá coas celebracións organizadas do modo que hoxe nos resultan familiares.

Singularidade: Aquí podemos destacar aspectos como a calendarización das procesións, que segue con exactitude os distintos momentos da Paixón, o que non acontece noutras nas que se varía significativamente a liturxia orixinal. O carácter dramático dos pasos procesionais acentúase coa vestimenta dos confrades e coas súas penitencias (camiñar descalzos ou

axeonllados), cos capirotos nas súas cabezas, coa iluminación das velas, coa propia beleza das tallas adornadas con flores, co silencio... creando un ambiente único nun marco urbanístico inigualable.

Arraigamento: Despréndese da tradición eclesiástica de Santiago de Compostela como lugar de peregrinación e punto final do Camiño Xacobeo, así como da relixiosidade popular. Os eventos relixiosos enmarcados dentro desta celebración véñense levando a cabo todos os anos ininterrompidamente dende hai máis de 25 anos, e máis de 400 anos con interrupcións. As 13 confrarías que participan na Semana Santa contan cun número de confrades superior aos 5.000, o que dá conta do arraigamento popular desta tradición.

Accións promocionais: Segundo a documentación presentada realizáronse as accións promocionais que se sinalan:

-A páxina web www.semanasantasantiago.gal onde se pode consultar información específica

-As redes sociais. Turismo de Santiago conta cunha páxina de Facebook creada no ano 2010 <https://www.facebook.com/TurismodeSantigao/>, cunha conta de Twitter creada no 2009 <https://twitter.com/santiagoturismo> e cunha conta de Instagram creada no 2016 <https://www.instagram.com/santiagoturismo/>. Pola súa parte, a Xunta de Confrarías ten una páxina de Facebook creada no ano 2014 <https://www.facebook.com/SemanaSantaSantiago> e cunha conta de Twitter creada no 2013 <https://twitter.com/ssantasantiago>.

-Folletos anuais conxuntos xunto con Turismo de Santiago e a Xunta de Confrarías de Santiago (durante os anos 2007, 2008, 2009 e 2016).

-Folletos anuais da Xunta de Confrarías de Santiago (anos 2009-2015).

-Turismo de Santiago editou do 2006-2011 unha publicación mensual que recollía a axenda cultural de Santiago facendo un número especial dedicado á Semana Santa.

-Participación en distintas feiras de turismo.

-Cartelería (2010-2016).

Segundo o Decreto 4/2015, do 8 de xaneiro, estas accións serán como mínimo de 10 nas cinco últimas edicións; requisito que cumpren.

Valor cultural: O valor cultural vén dado polo contorno no que se desenvolve esta celebración; o centro histórico da cidade de Santiago de Compostela, declarada como Patrimonio Cultural da Humanidade pola Unesco no ano 1985. Santiago de Compostela é a cidade galega que conta cun maior número de confrarías relixiosas; un total de 13, que procesionan portando fermosas tallas de gran valor histórico-artístico, e moi veneradas polos composteláns e compostelás.

Ademais, tamén contribúen a engadir valor a este evento as actividades complementarias que teñen lugar con ocasión da Semana Santa, fundamentalmente gastronómicas e musicais.

Achégase coa memoria o informe Francisco R. Durán Villa, profesor decano da Facultade de Xeografía e Historia da Universidade de Santiago de Compostela.

2. Criterios de valoración.

a) Facilitade de acceso: Santiago de Compostela está situado no extremo noroccidental de España e é a capital cultural e política da Comunidade Autónoma de Galicia. No referente ás comunicacións por estrada, a principal vía de acceso é a Autopista do Atlántico A-9 a cal á súa vez conecta coa A-6 o que nos comunica co resto de España. De especial relevancia é o feito de contar con aeroporto, ademais de con estación de ferrocarril e de autobuses, todas elas interconectadas entre si mediante transporte urbano.

b) Estética: O concello de Santiago é un dos principais destinos turísticos de Galicia. O seu centro histórico foi declarado Patrimonio Cultural da Humanidade pola UNESCO no ano 1985.

Esta declaración foi consecuencia da beleza urbana e integridade como conxunto monumental da cidade, unido ao feito de ser o destino do máis importante movemento relixioso e cultural durante a Idade Media: a peregrinación polos Camiños de Santiago.

As imaxes das procesións están restauradas e coidadas, permitindo igualmente aos visitantes o tránsito polas rúas e prazas da cidade vella.

c) Manifestacións ou acontecementos que fagan revivir costumes e tradicións populares: Trátase dun evento estreitamente vinculado á relixión católica, ao conmemorar o momento da Paixón (morte e resurrección de Cristo), que reviste un esplendor único na cidade polo carácter relixioso que xa conta por si mesma.

d) O adecuado coidado dos contornos urbanos, monumentais ou paisaxísticos onde se desenvolva, segundo a súa natureza:

É patente o coidado de todo o conxunto histórico-artístico de Santiago de Compostela, ademais do especial interese e respecto que se está a levar nas accións de recuperación das construcións da vila e antigas infraestruturas e na recuperación destas manifestacións de carácter relixioso.

e) Calidade dos actos que configuran a celebración: A calidade dos actos está garantida tanto pola coidada presenza da imaxinería como por todo o que rodea os distintos pasos: confrades, acompañantes, portadores, bandas musicais, tambores, cornetas, adornos florais, ...

f) Creatividade e innovación na celebración do evento: Coa celebración da Semana Santa, o Concello de Santiago de Compostela, xunto coas distintas confrarías, permiten manter viva esta tradición cultural tan arraigada na vila, respectando as tradicións sen descoidar a mellora continua da imaxe adoptada.

Así mesmo con cada edición increméntanse as actividades culturais e de divulgación deste evento.

g) Infraestruturas e equipamentos para a celebración da festa e a recepción de visitantes: Santiago está dotada dunha grande infraestrutura hoteleira. Segundo a Enquisa de Ocupación Hoteleira elaborada polo INE, durante o ano 2016 contou cunha media de 159 establecementos hoteleiros ao largo do ano, que proporcionaban 7.773 prazas.

No referente á restauración, Santiago de Compostela conta aproximadamente cuns 1.100 restaurantes, bares e cafeterías nos que ten unha maior presenza a cociña galega, pero tamén outras de carácter rexional e internacional.

Adicionalmente, a cidade conta cunha ampla rede de oficinas de información turística para proporcionar información aos visitante.

h) Afluencia de visitantes: A afluencia estimada de visitantes entre os anos 2011 e 2016 calcúlase tomando como referencia as consultas feitas nas datas de semana santa tanto na Oficina de Turismo de Santiago de Compostela como na Oficina do Peregrino. As consultas na oficina de turismo e os peregrinos chegados a Santiago nas datas de semana santa son significativamente máis altas que con respecto ás semanas inmediatamente anterior e posterior.

i) Coordinación das entidades públicas e privadas involucradas na celebración da festa: O Concello de Santiago de Compostela subvencionou a todas as confrarías implicadas na organización da celebración da Semana Santa

Orzamentos: Presenta os orzamentos destinados á celebración durante as últimas 5 edicións.

Por todo o exposto, o Consello do Turismo de Galicia propón

INFORMAR

Favorablemente a declaración como festa de interese turístico de Galicia da Semana Santa de Santiago de Compostela”.